

Programstöd för lärare

UF-företagande

Introduktionsprogrammet

Introduktion

Genom processutbildningen UF-företagande startar, driver och avvecklar eleverna ett företag under ett skolår där de säljer en vara eller tjänst och tjänar riktiga pengar.

UF-företagande ger både lärare och elever möjlighet att utveckla de entreprenöriella förmågor och kunskaper som efterfrågas i gymnasieskolans läroplan och i arbetslivet. Forskning visar att de personer som drivit UF-företag på gymnasiet oftare startar eget företag, tjänar bättre och har lägre arbetslöshet än andra. Bland kvinnliga UF-företagare är det hela 80 procent större sannolikhet att de startar aktieföretag senare i livet än de som inte drivit UF-företag.¹

Forskning visar också att den som driver UF-företag även utvecklar sitt självförtroende och förmågor som samarbete, muntlig kommunikation, planering och ansvarstagande.²

Det här materialet ger exempel på hur du som UF-lärare kan arbeta med UF-företagande inom Introduktionsprogrammet. Längst bak i materialet finns exempel på UF-företag som drivits inom Introduktionsprogrammet. Materialet är ett komplement till Ung Företagsamhets lärarhandledning och läromedlet *Mitt UF-företag - Entreprenörskap på riktigt* som går att köpa på nok.se.

Som UF-lärare hittar du nästan allt du behöver på ungforetagsamhet.se. Där registrerar du dig för att sedan logga in på dina sidor. Förutom all information om dina UF-elever, hittar du en mängd digitala utbildningar som till exempel vår grundutbildning för blivande UF-lärare eller vår ekonomiutbildning Smart företa-

”

Jag lär mig mycket hela tiden, framförallt svenska och att ta kontakt med svenska människor.

Ehsan Sangin, EAO UF

gande. Där hittar du även alla utbildningar, podcasts, filmer och andra verktyg som även dina elever når via sina sidor. Många UF-lärare uppskattar de konferenser, utbildningar och mässor som vi på Ung Företagsamhet anordnar eftersom de ger dig och dina elever ett ovärderligt nätverk. Flera av våra samarbetspartners erbjuder även dig och dina elever kostnadsfria företagspaket eller information som ska göra det lättare att komma igång med UF-företagandet.

Scanna QR-koden för att logga in på ungforetagsamhet.se redan idag och ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

¹ *Effekter av utbildning i entreprenörskap - en långtidsstudie av UF alumners arbetsmarknadspotential och företagande, 2013 av docent Karl Wennberg vid Stockholm School of Economics och Niklas Elert på Ratio, Övning ger färdighet - En långtidsuppföljning av UF-företagares entreprenöriella karriärer i Sverige 1990-2007, 2011, Karl Wennberg, <https://ungforetagsamhet.se/om-oss/var-utbildning-ger-resultat>*

² *What and How Students Perceive They Learn When Doing Mini-Companies in Upper Secondary School, Steven Hunter Lindqvist, Karlstad Universitet.*

Arbetsmarknad och entreprenörskap i skolan

Den svenska arbetsmarknaden genomgår sedan ett antal år tillbaka stora omstruktureringar och reformer. Anställningsformer förändras, nya yrken uppstår och gamla yrken omformas. Oavsett vilken utbildning dagens unga väljer kommer de möta en arbetsmarknad i ständig förändring. Det innebär att arbetstagaren behöver vara flexibel, kreativ och självständig. Kontakter och nätverk är en viktig väg till jobb.

Positiv attityd till företagande bland unga

Enligt Entreprenörskapsbarometern³ kan 47 procent av Sveriges befolkning i arbetsför ålder tänka sig att bli företagare. Ändå är det bara nio procent som är företagare. En förklaring till skillnaden kan vara kunskapen om företagande och kännedomen om var man ska vända sig för att få mer information. Undersökningen visar att unga (18–30 år) kan tänka sig att bli företagare i betydligt större utsträckning än medelålders och äldre. Samtidigt är det unga som har sämst kännedom om vad som krävs för att starta företag. Därför finns Ung Företagsamhet och UF-företagande.

Nyanländ i Sverige

Att vara nyanländ i ett okänt land innebär stora utmaningar. Den nyanlände behöver bland annat lära sig det svenska språket och få kunskap om Sverige och det svenska samhället. Det är en komplex och viktig uppgift för den svenska skolan att ta emot nyanlända elever och skapa en likvärdig utbildning i en heterogen grupp med väldigt olika förutsättningar och behov.⁴ Skolan är en viktig nyckel till bra integration.⁵

Som en gemensam bas för alla elever på språkintrouktion finns grundskolans kursplan i svenska som andraspråk. Samtidigt kan inte all språkutveckling ske inom

ämnet svenska. En stor del av elevens språkinläring sker parallellt med kunskapsutvecklingen i alla olika ämnen i elevens utbildning.⁶ Vid inläring av ett nytt språk spelar motivation hos den enskilda inläraren större roll än vid förstaspråksinläring. Tillgång till en stimulerande undervisning och skolsituation är av betydande roll för individens språkutveckling och fortsatta lärande. Språkintrouktion kan innehålla motivationshöjande insatser, förutsatt att det är gynnsamt för elevens utveckling.⁷

Social inkludering och nätverk

Det är svårt för etablerade och nya svenskar att lära känna varandra på ett jämlikt och naturligt sätt. Bristen på möten kan leda till segregation och exkludering, med höga kostnader för individer och samhälle som följd. Att som nyanländ få en möjlighet att lära känna och bli en del av det svenska samhället är viktigt.

Enligt Nordregio⁸ kan man se att det finns ett tydligt gap på arbetsmarknaden mellan infödda arbetstagare och invånare med flyktingbakgrund. Det tar i genomsnitt fem till tio år för en person med flyktingbakgrund att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Studien visar att utebliven social inkludering och avsaknad av nätverk är några av anledningarna till gapet. Utrikesfödda har färre informella kontakter på arbetsmarknaden än inrikesfödda. Studien visar vidare att 70 procent av de arbets sökande fick jobb via nätverk medan 16 procent fick det via Arbetsförmedlingen. Studien visar på vikten av att inkludera nyanlända i lokala nätverk.

Entreprenörskap i skolan

I läroplanen för gymnasieskolan står att Skolan ska bidra till att alla elever utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap, företagande och innovationstänkande vilket ökar elevernas möjligheter till framtida sysselsättning, genom företagande eller anställning.⁹ Genom UF-företagande får eleverna, oavsett gymnasieprogram, kunskaper i just detta.

³ Entreprenörskapsbarometern 2016. Tillväxtverket. Stockholm nov 2017.

⁴ Språkintrouktion. 17 år och nyanländ, vad finns det för möjligheter? Skolverket 2015.

⁵ <https://www.lararforbundet.se/artiklar/utbildning-ar-nyckeln-till-integration.2015-11-23>

⁶ Introuktionsprogrammet språkintrouktion. Stödmaterial. Skolverket 2013.

⁷ Introuktionsprogrammet språkintrouktion. Stödmaterial. Skolverket 2013.

⁸ Nordregio Policy Brief # 5 okt 2017

⁹ Gymnasieskolans läroplan (reviderad 2017), Skolans värdegrund och uppgifter, Kap

Året som UF-företagare

Del 1: Inför ditt UF-år

Affärsidé

Team

Hitta
rådgivare

Registrera
UF-företaget*

Risckapital

Del 2: Starta

Marknads-
undersökning

Affärsplan*

Bankkonto

Rådgivar-
kontakt*

Fördjupnings-
område**

Inköp,
produktion

Del 3: Driva

Marknads-
föring

Rådgivar-
kontakt

Sälj*

Bokföring

Tävlingar**

Del 4: Avveckla

Årsredo-
visning*

Bolags-
stämma

Avveckla
UF-företaget

Avsluta
konton

Ladda
ner intyg

Del 5: Efter UF-året

Gå med i
UF alumni

Driv vidare

Stipendier

Bli UF-
rådgivare

*Obligatoriskt moment för alla UF-företagare.

**Arbete med fördjupningsområden är frivilligt.

Välj vad som passar ert UF-företag. Godkända obligatoriska moment ger ett intyg från Ung Företagsamhet vid UF-årets slut. Godkänt fördjupningsområde syns på intyget.

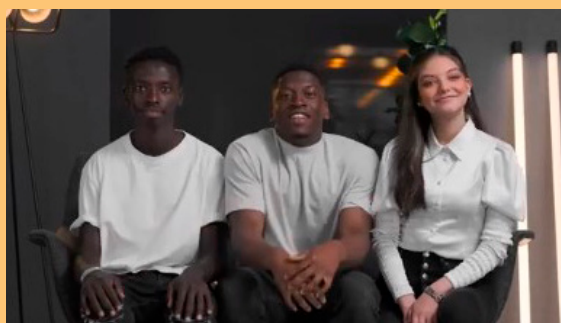
Att starta, driva och avveckla ett UF-företag

UF-företagande innebär att eleverna startar, driver och avvecklar ett företag under ett läsår. Året börjar med att de på höstterminen startar ett UF-företag genom att bilda grupper, formulerar en affärsidé, sätter en budget och undersöker om idén är attraktiv på marknaden. Sedan driver de företaget med stöd av lärare, rådgivare och medarbetare från Ung Företagsamhet.

När läsåret närmar sig sitt slut avvecklar eleverna sitt UF-företag. Fokus ligger på att eleverna själva tar ansvar för att hitta lösningar på de problem som uppstår längs vägen.

Syftet med att driva ett UF-företag är att eleverna ska få kunskaper och kompetenser som efterfrågas av arbetsmarknaden men även se eget företagande som en möjlig karriärväg i framtiden.

Läs mer i lärarhandledningen till *Mitt UF-företag – Entreprenörskap på riktigt* eller ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

**Se film om UF-företagande
på Introduktionsprogrammet**

Entreprenörskap på Introduktionsprogrammet – språkintröduktion

» **Motivationshöjande aktivitet**

UF-företagande går att lägga in som en motivationshöjande aktivitet. Genom processutbildningen skapas förutsättningar för eleverna att utveckla en tro på sig själva. UF-elever inom språkintröduktion har uttryckt att de genom UF-företagandet får möjlighet att visa upp sina förmågor och känna stolthet över att exempelvis producera egna produkter.

» **Integration genom programöverskridande arbete**

UF-företagande går att anpassa och använda inom olika kurser och ämnen. Elever på språkintröduktion kan med fördel driva UF-företag tillsammans med elever på gymnasieskolans nationella program. På så sätt lär de känna varandra och båda parter får ökad kunskap och förståelse. Exempel på detta finns sist i stödet.

» **Förståelse för samhället och myndigheter**

Genom UF-företagande kommer eleverna i kontakt med olika myndigheter, som till exempel Skatteverket och Konsumentverket. Eleverna får också möta rådgivare, som är deras kontakt utanför skolan, och de lär sig att förstå relationen till en kund.

» **Viktigt att tänka på för UF-elever på språkintröduktion**

Det är en fördel för UF-företaget att ha ett separat företagskonto för att hålla isär privata pengar och UF-företagets pengar. För personer utan fullständigt personnummer kan det dock vara svårt att öppna ett företagskonto. Ung Företagsamhet samarbetar med ett flertal banker runt om i Sverige och tillsammans underlättar vi kontohanteringen för personer utan fullständigt personnummer. Kontakta Ung Företagsamhet i din

region för mer information om vilka bankerbjudanden som finns. En rekommendation är dock att minst en elev i varje UF-företag har fullständigt personnummer.

» **Förslag till kurs- och ämnesintegrering**

Se förslag på kurs- och ämnesintegrering under rubriken Exempel på UF-företagande inom Språkintröduktion.

Entreprenörskap på Introduktionsprogrammet – UF-företagande inom ämnen

» **Svenska som andraspråk**

UF-företagande går med fördel att väva in i Svenska som andraspråk. Genom sitt UF-företag får eleven övning i att kommunicera i tal och skrift för skiftande målgrupper och sammanhang. Eleven ges också möjlighet att arbeta med det estetiska berättandet genom marknadsföring och försäljning på mässa eller marknad.

» **Hem- och konsumentkunskap**

UF-företagande passar väl in i området konsumtion och ekonomi. Eleven kan tänka sig in i kundens perspektiv. Vad har exempelvis en konsument för rättigheter och skyldigheter? Det måste ett UF-företag känna till. UF-företaget behöver också ha kännedom om reklampåverkan. Oavsett om UF-företaget är återförsäljare eller själva har tagit fram en produkt är det viktigt att de kan jämföra produkter utifrån exempelvis pris och kvalitet. Vad ska de själva sätta för pris för att kunna konkurrera på marknaden?

Att ha koll på ekonomin är självfallet en annan viktig aspekt i ett UF-företag. Att tänka på hållbarhetsaspekten är också viktigt för ett företag och här kan man lyfta in områden som miljö och hälsa exempelvis när ett UF-företag köper in en produkt som de ska vara

återförsäljare av. Vad ställer de för krav på sin leverantör? Även andra områden går att lyfta in beroende på UF-företagets affärsidé.

» **Samhällskunskap**

Inom samhällskunskap kan man diskutera hur man når ut med ett budskap och arbeta med informationsspridning och reklam. I UF-företaget lär sig eleven om ekonomiska aspekter och det kan sättas i relation till hur hushållen, företagen och samhället hänger samman. Ett tips är att låta eleverna reflektera kring hur deras eventuella vinst i UF-företaget påverkar deras egen situation samt att de vid ett visst belopp behöver betala in skatt. Vad innebär det i sin tur för samhället?

» **Matematik**

I UF-företagande lär sig eleverna att sätta upp en budget och följa upp den i sin årsredovisning. De måste också göra matematiska beräkningar för att räkna på prissättning av sina produkter. Eleverna får använda sig av matematiken i vardagliga situationer och kan reflektera över matematiken utifrån olika sammanhang. Vid ett försäljningstillfälle eller i en årsredovisning lär sig eleverna kommunicera om matematik i vardagliga situationer.

» **Bild**

Många moment i UF-företagande kan lyftas fram visuellt. I ett UF-företags kommunikation kan bilder hjälpa till att uttrycka ett budskap. Vid exempelvis byggandet av monter kan olika tekniker användas och det är inte ovanligt att ett UF-företag använder flera olika material. Här kan eleven också träna i att tänka kring olika former och färger. Ett UF-företag kan exempelvis knyta sin marknadsföring och sin reklam till ämnet Bild. De kan öva på att kombinera bild, ljud och text för att nå fram till en målgrupp.

» **Slöjd**

De elever som arbetar med hantverk och framställer sina egna produkter i sitt UF-företag är slöjd ett bra ämne att arbeta inom. I skapandet av en produkt behöver eleverna framställa och formge ett föremål och exempelvis fundera på vilken design som skapar bäst försäljning och varför. Olika program och olika skolor väljer ibland att ha en gemensam inriktning på UF-företagens affärsidéer utifrån exempelvis programinnehåll. En sådan inriktning skulle kunna vara hantverk.

» **Valbar kurs**

På Språkintröduktion är det inte ovanligt att skolan låter eleven välja kurser som kan vara motivationshöjande och/eller relevanta för elevens fortsatta utbildning. Skolan kan alltså ge eleven möjlighet att exempelvis läsa gymnasiekursen Entreprenörskap som är helt anpassad för att arbeta med UF-företagande.

**Läs och hör om Azads resa från
IM-programmet till egenföretagare**

Exempel på UF-företag inom Introduktionsprogrammet

EAO UF

Affärsidé: EOA designar moderna kläder av återvunna kläder som säljs till olika affärer.

Huvudämne: Hem- och konsumentkunskap

Idén till UF-företaget väcktes då eleverna hade ett stort intresse för mode och en dröm om att själva få arbeta som kläddesigners en dag. UF-företaget designade och sydde om återvunna kläder som de sedan sålde i olika affärer. Utmaningen var att hitta kläder att köpa in med begränsat kapital.

Genom UF-företaget ansåg eleverna att de lärt sig svenska, fått kontakt med människor de annars inte skulle pratat med samt fått ett ovärderligt nätverk. Målet efter UF-företaget var att driva vidare och börja studera på Naturvetenskapsprogrammet. Skolan inkluderade senare UF-företagande i Svenska som andraspråk.

Förslag på kurs- och ämnesintegrering

» Hem- och konsumentkunskap

Eleverna hade två timmar schemalagd tid i Hem-och konsumentkunskap per vecka där de ofta arbetade med sitt UF-företag. Eleverna i EAO UF motiverades extra av att UF-företaget gick att koppla till ett betygsgrundande ämne. Läraren upplevde att grundskolekursen Hem- och konsumentkunskap var en bra kurs att ha som utgångspunkt för elever på Språkintröduktion.

Entreprenörskap

Inom kursen ska eleverna ges förutsättningar att starta, driva, genomföra och utvärdera ett projekt eller fiktivt företag samt kunskaper i företagsekonomi. Undervisningen ska stimulera elevernas lust att anta utmaningar, utveckla deras kreativitet och omsätta idéerna praktiskt. Vidare ska de ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur människor kommunicerar, löser problem och samarbetar samt reflektera och dra lärdom av sina erfarenheter. Allt detta uppnås inom ramen för UF-företagande.

» Möte med andra elever på skolan

På skolan där eleverna i EAO UF gick finns även nationella gymnasieprogram. På Ekonomiprogrammet driver eleverna UF-företag i årskurs ett. Samtliga elever från klassen på Ekonomiprogrammet finns sedan som stöd och rådgivning för eleverna på Språkintröduktion. Genom mötena kring UF-företagande lär eleverna känna varandra och det blir en naturlig integration på skolan.

Smålandspåsen UF

Affärsidé: ”Vi återvinner tyllspetsgardiner och gör fruktpåsar av dem. Vi tycker att det slösas för mycket med plast och ser då hellre ett bättre alternativ som man kan använda flera gånger.

Huvudämne: Svenska som andraspråk

UF-företagets affärsidé låg rätt i tiden då man under 2017 började ta betalt för plastpåsar i affärer för att minska användningen av plast. Återanvändning och hållbarhet var ledord och materialkostnaderna blev minimala eftersom UF-företaget återanvände gamla tyllspetsgardiner. De kunde då sälja mer till ett lägre pris.

Eleverna i UF-företaget hade kompetenser inom allt från ekonomi till produktion och eleverna lärde av varandra. Smålandspåsen UF ställde ut på ortens julmarknad där de både sålde sina påsar och tog upp nya beställningar.

» **Arbetsmetod och ämnen**

» **Programöverskridande arbete**

I den undervisningsgrupp som Smålandspåsen UF ingick användes UF-företagande som programöverskridande metod mellan Ekonomiprogrammet och Språkintröduktion. Eleverna från Språkintröduktion och Ekonomiprogrammet träffades tillsammans under en lektion i veckan och man arbetade mycket med sam-

arbetsövningar i början av läsåret för att komma över osäkerheten inför varandra. Tack vare UF-företagen fick eleverna naturliga och spontana mötesplatser och lärde sig svenska snabbare. Eleverna på Språkintröduktion kunde visa Ekonomieleverna sina kunskaper som var användbara i UF-företagen och vice versa.

» **Svenska som andraspråk**

Eleverna från Språkintröduktion arbetade med UF-företagande i Svenska som andraspråk. I början arbetade man mycket med ord och begrepp som var nya för eleverna. En studiehandledare som talade elevernas modersmål fungerade som språkstöd före, under och efter lektionen. I kursplanen för Svenska som andraspråk finns mycket som går att knyta till att jobba med UF-företagande. Eleverna formulerade sig i tal och skrift och anpassade språket efter olika syften, mottagare och sammanhang. Exempelvis skrev UF-eleverna en affärsplan, broschyrer, produktbeskrivningar och visitkort. UF-företagen fick muntligt presentera sig och sina affärsidéer vid bland annat en rådgivarträff och vid varje försäljningstillfälle. Eleverna fick även träna på att välja språkliga strategier och urskilja strukturer och normer. Eleverna läste texter samt sökte och värderade information från olika källor.

Har du frågor eller vill veta mer om UF-företagande? Scanna QR-koden och ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

Ett samhälle där alla unga får utveckla sin företagsamhet

Sedan 1980 har Ung Företagsamhet utbildat unga i entreprenörskap. Vi är en ideell och politiskt obunden organisation, som finns över hela landet. Vi inspirerar och tränar unga att i skolan utveckla sitt entreprenörskap och sina företagsamma förmågor – för en positiv samhällsutveckling. Vår vision är ett samhälle där alla unga får utveckla sin företagsamhet.

Var tredje elev som idag går ut gymnasiet har drivit ett UF-företag och totalt har över 560 000 gymnasieelever drivit UF-företag sedan vi grundades. Vi finns på hälften av Sveriges grundskolor där vi erbjuder elever och lärare våra läromedel, utbildningar och inspirerande möten. Vi driver även vårt nätverk UF alumni som ger unga entreprenörer, tidigare UF-företagare, personlig utveckling, drivkraft att växa och ett unikt kontaktnät.

Forskning visar att elever som drivit UF-företag har bättre möjligheter efter skoltiden; de får oftare jobb, har färre arbetslöshetsdagar och startar oftare eget företag.

Det vinner både de unga och samhället på.

Scanna QR-koden om du vill du veta mer om oss.

